

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Розвиток бухгалтерського обліку та суспільства в цілому залежить від розвитку всієї економіки в країні, провідною галуззю якої є промисловість, що створює основну частину національного доходу. Крім того, сучасний етап розвитку суспільства вимагає активного впровадження інноваційних технологій, що сприяють оптимізації всіх господарських процесів, економному використанню ресурсів підприємствами промисловості, в тому числі природних, що викликано, в першу чергу, необхідністю оперативного реагування на зміни конкурентного ринкового середовища, підвищення рівня соціальної та екологічної відповідальності. Орієнтація систем управління на досягнення рівня інноваційно-розвинутого промислового підприємства є досить актуальним та вимагає налагодження системи обліково-інформаційного забезпечення діяльності такого підприємства.

Промисловість є однією з великих галузей господарства, що тісно пов'язана із впровадженням інновацій та має вирішальний вплив на рівень розвитку суспільства, зокрема, через підвищення рівня добробуту населення шляхом підвищення якості споживчих товарів, забезпечення зайнятості населення, виробництво товарів експортної групи. Але хоча в останні роки Україна намагається створити сприятливі умови для здійснення інноваційної діяльності останні офіційні статистичні дані свідчать про поступове зниження інноваційної активності промислових підприємств у такій важливій галузі національної економіки, як промисловість (табл. 1).

Таблиця 1.

Впровадження інновацій на промислових підприємствах

Рік	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2002	14,6	1142	7,0
2003	11,5	1482	5,5
2004	10,0	1727	5,8
2005	8,2	1808	6,5
2006	10,0	1145	6,7
2007	11,5	1419	6,7
2008	10,8	1647	5,9
2009	10,7	1893	4,8
2010	11,5	2043	3,8
2011	12,8	2510	3,8

Як видно з таблиці 1, питома вага підприємств, що впроваджували інновації у 2008–2009 рр. знизилася в порівнянні з 2007 р., але у 2010 р. та 2011 р. вона починає зростати, чим можна констатувати новий сплеск впровадження інноваційних технологій. Варто вказати також на зростання показників кількості впроваджених нових технологічних процесів, що також спричиняє зміни суспільному поділі праці, кооперації виробництв, розвиток інформаційно-аналітичних систем управління виробництвом. Розвиток інноваційної діяльності в Україні може призвести до трансформації процесів виробництва та створення нових продуктів, що спричинить необхідність розробки методики їх облікового відображення.

Підприємства видобувної промисловості характеризуються більш високою фондомісткістю, ніж підприємства торгівлі чи сфери послуг та потребують більших інвестицій в основний капітал. З початком економічної кризи інвестиції в основний капітал промисловості скорочувалися до 2010 р., що в порівнянні з 2009 р. склало 90,5 % і лише у 2011 році в порівнянні з 2010 р. інвестиції в основний капітал зросли до 130,9 %. Оновлення та модернізація основних фондів, у свою чергу, є сигналом якісних та кількісних змін у процесах суспільного відтворення, характеризують інноваційний характер стратегії сучасних промислових підприємств, створюють передумови до посилення позицій вітчизняних товаровиробників на українських та зарубіжних ринках.

Але, хоча й відбувається підвищення інвестицій в основний капітал більша частина основного капіталу промисловості залишається значно зношеною. У результаті розпаду СРСР було втрачено зв'язки з постійними партнерами, різко зросли ціни на енергоносії, що призвело до різкого спаду в промисловості, продукція стала неконкурентоспроможною.

Значимо, що промисловість також характеризується і значною ресурсомісткістю, зокрема значними затратами матеріальних, трудових, природних та інформаційних ресурсів.

Так, у легкій і харчовій промисловості характерною особливістю є значна матеріаломісткість продукції. Отже, високою є питома вага оборотних коштів у запасах сировини та основних матеріалів. Машинобудування та металообробка відрізняються значною трудомісткістю, складністю виробничих процесів, значною тривалістю виготовлення продукції. У цій галузі висока питома вага оборотних коштів, авансованих у незавершене виробництво. У нафтохімічній промисловості високою є частка оборотних коштів, вкладених у відвантажені товари. Це пояснюється тим, що технологічно процеси в даній галузі нетривалі і значна частина виготовленого продукту перебуває на шляху до споживача.

Зокрема такі особливості визначають завданням організації бухгалтерського обліку упорядкування порядку використання методів оцінки різних видів оборотних активів, встановлення найбільш адекватного методу їх оцінки

при списанні, створюють необхідність розробки специфічних методик калькулювання собівартості промислової продукції, а також обумовлюють необхідність розробки спеціальних галузевих форм звітності, яка б створила інформаційний базис управління як окремими підприємствами, так і розвитком галузі в цілому.

Не дивлячись на значні недоліки в матеріально-технічному забезпеченні, розвиток промисловості в Україні триває, що призводить до збільшення робочих місць та підвищення соціального значення як у розвитку підприємства так і в бухгалтерському обліку. Тобто підприємство розглядається як частина соціальної системи, підвищується увага до соціальної справедливості.

Отже, враховуючи все сказане, можна зробити такий висновок, що в існуючих умовах розвитку промислового сектору економіки необхідним є ефективна організація бухгалтерського обліку та контролю за раціональним і економним використанням матеріальних, трудових, інформаційних та інших видів ресурсів аби максимально задовольнити потреби економіки в промисловій продукції. Досягти цього можна за рахунок своєчасного та достовірного відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку та налагодженого внутрішнього контролю на підприємстві. В свою чергу, це спричиняє необхідність перегляду відповідності порядку застосування інструментарію бухгалтерського обліку для цілей відображення виробничих процесів з урахуванням галузевих особливостей підприємства, впровадження інноваційних виробничих технологій, операцій із застосування особливих мотиваційних систем оплати праці в промисловості.

В даному контексті вимагають подальшого дослідження шляхи вирішення основних проблемних питань теорії та практики організації бухгалтерського обліку на промислових підприємствах, що обумовлено впровадженням потужних комп'ютерних програмних продуктів при веденні бухгалтерського обліку на промислових підприємствах, а також розвиток адекватних методик калькулювання собівартості інноваційної промислової продукції та порядку методик відображення в бухгалтерському обліку основних господарських процесів підприємства.